

Bernhard Gomard

Civil- processen

3. udgave

Under medvirken af
Allan Walbom

G · E · C Gad

København 1990

© G · E · C Gads Forlag 1990

Omslag ved Axel Surland

Sat og trykt hos P.J. Schmidt A/S, Vojens

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke
tilladt iflg. gældende dansk lov om ophavsret.

ISBN 87-12-01728-0

Forord

Siden udgivelsen af 2. udgaven af denne bog i 1984 er der sket meget på Civilprocessens område både i lovgivning og i retspraksis. I denne 3. udgave er fremstillingen ført ajour, og en del afsnit er skrevet om. Som ved arbejdet med 2. udgaven har lektor Allan Walbom ydet mig god hjælp med indsamling og ordning af nye love og domme.

Bernhard Gomard

Afsnit I. Civilprocessens emnekreds og grundprincipper 1

Kap. I. Civilprocessen som juridisk disciplin 1

- 1.1 Processuel og materiel ret 1
- 1.2 Civilproces og anden procesret 5
- 1.3 Civilprocessens grundprincipper 6

Kap. 2. Domstolenes (den dømmende magts statsretlige stilling) 10

- 2.1 Domstolenes forhold til lovgivningsmagten 10
- 2.2 Domstolenes forhold til forvaltningen 12
 - 2.2.1. Begrebet domstole 12
 - 2.2.2. Materiel afgrænsning af dømmende myndighed 13
- 2.3. Domstolskontrol med forvaltningen 15
- 2.4. Den europæiske Menneskerettighedskonvention 21
- 2.5. Domstolenes opgaver uden for den egentlige retspleje 22

Kap. 3. Civilprocessens lovgrundlag 27

- 3.1. Retsplejelovent 27
- 3.2. Intertemporal procesret 29
- 3.3. Retsafgiftsloven 30
- 3.4. Færøerne og Grønland 32
- 3.5. Litteratur 34

Afsnit II. Domstolene, dommerne og advokaterne 35

Kap. 4. Domstolenes organisation 35

- 4.1. Oversigt 35
- 4.2. De almindelige domstole 43
 - 4.2.1. Begrebet almindelige domstole 43
 - 4.2.2. Byretterne 43
 - 4.2.3. Landsretterne 45
 - 4.2.4. Højesteret 45
- 4.3. Særlige domstole 47
 - 4.3.1. Sø- og Handelsretten 47
 - 4.3.2. Den særlige Klageret 49

4.3.3. Andre særlige domstole 49

4.4. Ekstraordinære domstole 52

Kap. 5. De almindelige domstoles saglige kompetence 54

- 5.1. Hovedpunkterne i reglerne om saglig kompetence 54
- 5.2. Byretternes kompetence i civile sager 55
- 5.3. Anlæg af sag ved og henvisning af sag til landsret 56
 - 5.3.1. Henvisning til landsret på grund af sagens karakter 56
 - 5.3.2. Anlæg og henvisning af sag til landsret efter 500.000 kr.'s reglen 58
 - 5.3.3. Sager der hører under landsret i første instans 60
- 5.4. Vedtagelse af byretsbehandling 61
- 5.5. Sø- og Handelsretten i København 63
 - 5.5.1. Henvisning til Sø- og Handelsretten i København 63
 - 5.5.2. Henvisning fra Sø- og Handelsretten i København til byret 64

Kap. 6. De almindelige domstoles stedlige og internationale kompetence 66

- 6.1. Begreberne stedlig og international kompetence 66
- 6.2. Hjemting 68
 - 6.2.1. Fysiske personer 68
 - 6.2.1.1. Bopæl 68
 - 6.2.1.2. Opholdssted 70
 - 6.2.1.3. Danske eksteritoriale personer bosat i udlandet 71
 - 6.2.2. Juridiske personer 72
 - 6.2.2.1. Stat og kommune 72
 - 6.2.2.2. Selskaber, foreninger og andre sammenslutninger 73
- 6.3. Undtagelsesværneting (supplerende værneting, specielle kompetenceregler) 74
 - 6.3.1. Almindelige regler om undtagelsesværneting 74
 - 6.3.2. Sager om erhvervsdrivende 75
 - 6.3.2.1. Fysiske personer 75
 - 6.3.2.2. Juridiske personers filialer 76
 - 6.3.3. Sager om fast ejendom 76
 - 6.3.4. Opfyldelsesværneting 78
 - 6.3.5. Deliktsværneting (fornærmelsesværneting) 80
 - 6.3.6. Forbrugerværneting 81

6.4. Internationalt værneting uden for EF-domskonventionens område	82
6.4.1. International kompetence efter almindelige regler om stedlig kompetence	82
6.4.2. Særlige internationale værnetingsregler uden for Domskonventionen	84
6.4.2.1. Sager om forbrugeraftaler	84
6.4.2.2. Opholdsværneting	84
6.4.2.3. Godsværneting	86
6.4.2.4. Begrænsninger af godsværneting	91
6.5. Værneting efter EF's domskonvention	92
6.5.1. Domskonventionens tilblivelse og ikrafttrædelse	92
6.5.2. Domskonventionens anvendelsesområde	93
6.5.2.1. Sagens parter	93
6.5.2.2. Sagens genstand	95
6.5.3. Undtagelsesværneting (supplerende værneting, specielle kompetenceregler)	95
6.6. Domstolenes internationale kompetence i særlige typer af sager	101
6.7. Værnetingsaftaler	102
6.7.1. Baggrunden for brug af værnetingsaftaler	102
6.7.2. Reglerne i Rpl om værnetingsaftaler	103
6.7.3. Særlige regler om internationale værnetingsaftaler	106
6.7.4. EF-Domskonvention	107
6.8. Kumulation	109
Kap. 7. Dommeres, retsassessorers og dommerfuldmægtiges tjenestelige stilling	110
7.1. Udnævnelse og konstitution	110
7.1.1. Juridiske fagdommere	110
7.1.2. Sagkyndige meddommere	112
7.1.3. Dommerfuldmægtige og retsassessorer	113
7.2. Ansvar for udøvelsen af dommergerningen	115
7.2.1. Disciplinæransvar	115
7.2.1.1. Retspræsidenterne	115
7.2.1.2. Klageretten	116
7.2.1.3. Justitsministeriet	117
7.2.1.4. Folketingets Ombudsmand	117
7.2.2. Strafansvar	118
7.2.3. Erstatningsansvar	119

7.2.3.1. Processuelle regler	119
7.2.3.2. Materielle regler	119
7.3. Afskedigelse	121
Kap. 8. Inhabilitet (habilitetsmangel)	123
8.1. Begreberne almindelig og speciel habilitet	123
8.2. Almindelig habilitet	123
8.3. Speciel habilitet	125
8.3.1. Inhabilitetstilfældene	125
8.3.2. Speciel inhabilitets betydning for en afsagt dom eller kendelse	129
Kap. 9. Advokaterne	130
9.1. Almindelig orientering	130
9.2. Betingelserne for erhvervelse af advokatbeskikkelse	132
9.3. Ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed	135
9.3.1. Deponering	135
9.3.2. Betalingsstandsning, konkurs og umyndiggørelse	135
9.3.3. Sindssygdом	136
9.3.4. Strafbart forhold	136
9.4. Advokaters møderet	136
9.5. Advokatens stilling i den civile retspleje	139
9.5.1. Retten til at møde selv	139
9.5.2. Advokaters eneret. Møde ved slægtninge og ansatte	140
9.5.3. Juridisk bistand for andre end advokater	141
9.5.4. Pligt til at påtage sig retssager	142
9.5.5. Advokatsalærer	142
9.6. Advokatsamfund, advokatpligter og disciplinæransvar	144
9.6.1. Advokatsamfundet	144
9.6.2. Advokatpligter	145
9.6.3. Disciplinæransvar	146
9.7. Strafansvar	148
9.8. Advokatansvar og Erstatningsfonden	148
9.9. Advokatfuldmægtige	150

Afsnit III. Sagsbehandlingen i 1. instans 153

Kap. 10. Almindelig orientering om sagsbehandlingen	153
10.1. Fremstillingens plan	153

10.2. Påstande, anbringender og beviser	153
10.3. Forberedelse og domsforhandling	155
Kap. 11. Sagens forberedelse ved indlevering og forkyndelse af stævning	159
11.1. Sagens forberedelse	159
11.2. Sagens anlæg	161
11.3. Stævningens forkyndelse (Tingfæstning)	166
11.4. Inkamination og deduktion	167
11.5. Stævningens indhold og forkyndelse	168
11.5.1. Stævningens indhold og bilag	168
11.5.2. Forkyndelse	173
11.5.3. Stævnevarsel	175
Kap. 12. Sagens forberedelse efter stævningens forkyndelse	177
12.1. Retsplejelovens regler, forskelle mellem byret- og landsretssager	177
12.2. Forberedelse af byretssager	179
12.3. Forberedelsen af landsretssager	180
12.4. Udsættelse	184
Kap. 13. Domsforhandling	186
Kap. 14. Inddragelse af nyt processtof i sagen. Koncentrationsmaksime og præklusion	191
14.1. Problemstillingen	191
14.2. Retsplejelovens præklusionsregler	193
14.3. Norsk og svensk ret	196
14.4. Baggrundne for koncentrationsmaksimen	197
14.5. Præklusion i retspraksis	199
Kap. 15. Udeblivelse	203
15.1. Almindelig orientering. Fremstillingens plan	203
15.2. Begrebet »udeblivelse« i Retsplejelovens udeblivelsesregler	205
15.3. Dispositive sager	207
15.3.1. Udeblivelse inden påstandene er nedlagt	207
15.3.2. Udeblivelse under den senere del af forberedelsen	213
15.3.3. Udeblivelse fra domsforhandlingen	215
15.4. Indispositive sager	216

15.4.1. Faderskabssager	216
15.4.2. Umyndiggørelsessager	217
15.4.3. Ægteskabs- og forældremyndighedssager	217
15.4.4. Rpl. Kap. 43a og b	218
15.5. Appel og genoptagelse	218
15.5.1. Appel	219
15.5.2. Genoptagelse	221
15.5.3. Genoptagelse i faderskabssager	224
Kap. 16. Sagens ophævelse	225
16.1. Begrebet ophævelse af sagen	225
16.2. Hvornår kan en sag hæves	225
16.3. Sagsomkostninger, rettergangsbøder, fristafbrydelse	226
Afsnit IV. Parterne og proceskravet	229
Kap. 17. Parter, partshabilitet og procesfuldmagt	229
17.1. Begrebet en part (procespart)	229
17.2. Partshabilitet	232
17.2.1. Begrebet partshabilitet	232
17.2.2. Fysiske personer	232
17.2.3. Juridiske personer	233
17.3. Proceshabilitet	234
17.4. Udlændinges stilling i processen	241
17.5. Procesfuldmagt (rettergangsfuldmagt)	243
17.5.1. Indledning	243
17.5.2. Stiftelse og ophør	244
17.5.3. Indhold	244
17.5.4. Partens stilling	247
17.5.5. Substitution	247
17.5.6. Bevis for procesfuldmagt	247
Kap. 18. Formalitet og realitet	249
18.1. Begrebsbestemmelser	249
18.2. Sondringens betydning	252
18.2.10. Foreninger	260
18.2.11. Søgsmålskompetence efter offentlig lovgivning	261
Kap. 19. Proceskravets formål	263
19.1. Retsbeskyttede procesformål	263

19.2. Privat håndhævelse af den offentlige reguleringslovgivning	266
Kap. 20. Krav om anerkendelse og om fuldbyrdelsesgrundlag	272
20.1. Begreberne anerkendelsesdom og fuldbyrdelsesdom, konstaterende dom og konstitutiv dom (statusdom)	272
20.2. Betingelserne for fuldbyrdelsesdom	276
20.3 Betingelserne for anerkendelsesdom	280
20.3.1. Formålet med eller interessen i at opnå anerkendelsesdom	280
20.3.2. Betingelserne for realitetsbehandling (admittering) af anerkendelsessøgsmål	281
20.3.2.1. Retsuvished	281
20.3.2.2 En konkret situation	282
20.3.2.3. Aktualitet	283
20.3.2.4. Spørgsmål af interesse for sag mod trediemand	287
20.3.2.5. Sikring af effektiv kontrol med offentlige myndigheder	287
20.3.2.6. Forståelsen (fortolkningen) af den offentlige reguleringslovgivning	288
20.3.3. Anerkendelsessøgsmål som ikke kan påkendes i realiteten	290
20.3.4. Begrebet »retlig interesse«	290
20.4. Isoleret bevisoptagelse	292
Kap. 21. Objektiv kumulation	298
21.1. Sager med en flerhed af krav og af parter	298
21.2. Oprindelig, objektiv kumulation fra sagsøgerens side	302
21.3. Efterfølgende, objektiv kumulation fra sagsøgerens side	305
21.4. Modkrav (objektiv kumulation fra sagsøgte side)	306
Kap. 22. Subjektiv kumulation	313
22.1. Definition og anvendelse af instituttet subjektiv kumulation	313
22.2. Oprindelig subjektiv kumulation	313
22.2.1. Betingelserne for objektiv kumulation skal være opfyldt	313
22.2.2. Rettens kompetence og procesmåden	314
22.2.3. Sammenhæng mellem kravene	315

22.2.4. Behandlingen af sager med flere parter	317
22.3. Adcitation	318
22.3.1. Adcitation fra sagsøgeren	318
22.3.2. Adcitation fra sagsøgte	319
22.3.3. Fremgangsmåden ved adcitation og appel	320
22.4. Hovedintervention	321
22.4.1. Almindelig karakteristik af hovedintervention	321
22.4.2. Betingelserne for hovedintervention	321
22.4.3. Fremgangsmåden ved hovedintervention	323
22.5. Biintervention og procesunderretning (litis denuntiation)	324
22.5.1. Biintervention	324
22.5.1.1. Betingelser	324
22.5.1.2. Fremgangsmåden ved biintervention	327
22.5.2. Procesunderretning (litis denuntiatio)	328
22.6. Særregler om kumulation m.m. i andre love	331
Kap. 23. Nødvendigt procesfællesskab	333
Kap. 24. Succession	335
24.1. Materielretlig og processuel succession	335
24.2. Succession på sagsøgers side	335
24.3. Succession på sagsøgte side	339
23.4. Gennemførelse af successionen	34
Afsnit V. Almindelige regler om sagsbehandlingen	343
Kap. 25. Mundtlighed	343
25.1. Fællesgrundsætninger for behandlingen af retssager	343
25.2. Mundtligt behandlede sager	343
25.3. Skriftligt behandlede sager	349
25.3.1. Første instanssager	349
25.3.1.1. Fuldstændig skriftlig behandling	349
25.3.1.2. Særskilt behandling af formalitetsspørgsmål	350
25.3.2. Appelsager	350
Kap. 26. Offentlighed	352
26.1. Hovedreglen om offentlighed i retsplejen	352
26.2. Adgangen til offentlige retsmøder	353
26.3. Lukkede retsmøder	354

- 26.4. Afgørelsen om dørlukning 356
- 26.5. Adgangen til lukkede retsmøder 356
- 26.6. Referat af retsmøder 357

Kap. 27. Grundlaget for rettens afgørelse og dets tilvejebringelse.

Forhandlingsmaksimen 360

- 27.1. Forhandlingsprincippet 360
 - 27.1.1. Grundbestemmelserne om parternes autonomi 360
 - 27.1.2. Passiv og aktiv, formel og materiel procesledelse 364
 - 27.1.3. Forhandlingsprincip og dispositionsfrihed 368
 - 27.1.4. Forhandlingsprincippet og kontradiktion 370
- 27.2. Påstande 372
- 27.3. Anbringender 373
- 27.4. Beviser 377
 - 27.4.1. Forhandlingsprincippet 377
 - 27.4.2. Partsforklaring og formløs udspørgning af parterne 378
 - 27.4.3. Vidneforklaring 380
 - 27.4.4. Syn og skøn 381
 - 27.4.5. Notoriske kendsgerninger 382
- 27.5. Retsregler 382
 - 27.5.1. Formulering af anbringender og retsanvendelsen i dommen 386
 - 27.5.2. Kutymen og standarder 386
 - 27.5.3. »Sidespørgsmål« 388
 - 27.5.4. Fremmed ret 388

Kap. 28. Parternes aftaler om sagens genstand og om procesførelsen.

Dispositionsmaksimen 395

- 28.1. Dispositionsmaksimen 395
 - 28.1.1. Deklaratoriske procesregler 395
 - 28.1.2. Procesregler om dispositionsadgang for én part 396
- 28.2. Aftaler om sagens genstand 396
- 28.3. Aftaler om procesførelsen 397

Kap. 29. Retsforlig 401

Kap. 30. Bevisførelse. Bevisafgørelse 408

- 30.1. Genstanden for bevisførelse og bevisafgørelse 413

- 30.2. Bevisafgørelsens elementer: bevisbedømmelse og beviskrav 413
 - 30.2.1. Bevisbedømmelse 413
 - 30.2.2. Beviskravet 417

Kap. 31. Beviskravet i forskellige situationer 420

- 31.1. Begreberne beviskrav, objektiv og subjektiv bevisbyrde, bevisførelsesbyrde 420
- 31.2. Oplysningspligt 423
- 31.3. Almene synspunkter på reglerne om beviskravet (bevisbyrdefordelingen) 426
- 31.4. Lovfæstede specielle beviskravsregler 427
- 31.5. Beviskravsregler uden særlig lovhjemmel 429

Kap. 32. Umiddelbar og middelbar bevisførelse 435

- 32.1. Fordele og ulemper ved bevisumiddelbarhed 435
- 32.2. Bevisførelsen i 1. instans 436
- 32.3. Bevisførelsen i anken 437

Kap. 33. Partsforklaringer 439

Kap. 34. Vidneforklaringer 442

- 34.1. Begrebet et vidne 442
- 34.2. Vidnepligten 443
- 34.3. Vidneudelukkelse 446
- 34.4. Vidnefritagelse 451
 - 34.4.1. Den almindelige vidnefritagelse 451
 - 34.4.2. Pressens vidnefritagelse 453
- 34.5. Fællesregler for vidneudelukkelse og vidnefritagelse 455
- 34.6. Fremgangsmåden ved vidneførsel 455
- 34.7. Vidnetvang. Sanktioner 457

Kap. 35. Bevisdokumenter 458

- 35.1. Begrebet et bevisdokument 458
- 35.2. Dokumenters bevisværdi 459
 - 35.2.1. Ægthed 459
 - 35.2.2. Rigtighed 459
- 35.3. Fremlæggelse af dokumenter. Editionspligt 460
 - 35.3.1. Egne dokumenter 460
 - 35.3.2. Modpartens dokumenter 461

35.3.3. Trediemands editionspligt	464
35.3.4. Fremgangsmåden ved editionspligt	465
35.3.5. Almindelige tilgængelige dokumenter	465
Kap. 36. Syn og skøn og anden sagkyndig bistand	468
36.1. Sagkyndig medvirken i processen	468
36.2. Retsplejelovens regler om syn og skøn	471
36.3. Nyt syn og skøn	476
 Afsnit VI. Retsafgørelser	 479
Kap. 37. Retsafgørelsers form, indhold og afsigelse	479
37.1. Form	479
37.1.1. Dom, kendelse og beslutning	479
37.1.2. Delafgørelser af realitetsspørgsmål	480
37.1.3. Delafgørelser af formalitetsspørgsmål	483
37.1.4. Kendelse eller beslutning	483
37.2. Indhold	484
37.2.1. Konklusion	484
37.2.2. Præmisser: sagsfremstilling og begrundelse	486
37.2.3. Dissenser	489
37.3. Afsigelsen af dommen	491
Kap. 38. Votering og afstemning i kollegiale retter	493
38.1. Rådslagning og votering	493
38.2. Afstemning	494
Kap. 39. Sagsomkostninger. Fri proces. Processtraffe	500
39.1. Sagsomkostninger	500
39.2. Fri proces	504
39.2.1. Fri proces til ubemidlede	504
39.2.2. Beneficium processus gratuiti	506
39.2.3. Fri proces efter rettens bestemmelse	507
39.2.4. Klage- og ankenævnsager	508
39.3. Offentlig retshjælp	509
39.4. Retshjælpsforsikring	510
39.5. Processtraffe	511
39.5.1. Rettergangsbøder	511
39.5.2. Rettergangspoliti	512

Afsnit VII. Prøvelse af retsafgørelser (retmidler). Retskraft

Kap. 40. Almindelig orientering om prøvelse af retsafgørelser	513
40.1. Appel, genoptagelse, omgørelse og berigtigelse	513
40.1.1. Appel. To-instanssystemet	513
40.1.2. Genoptagelse	515
40.1.3. Omgørelse	515
40.1.4. Rettelse	515
40.2. Anke og kære	516
40.3. Appelrettens prøvelsesadgang	518
 Kap. 41. Fællesregler for anke	 520
41.1. Oversigt og statistik	520
41.2. Ankebeføjelse	520
41.3. Ankeafkald	524
41.4. Ændringer i sagsgenstanden	527
41.4.1. Begrænsning af ankesagen	527
41.4.2. Udvidelse af ankesagen	527
41.4.3. Kumulation i ankesager	529
41.5. Afgørelsen i ankesagen	529
41.5.1. Grundlaget for afgørelsen. Forhandlingsprincippet	529
41.5.2. Dommen	530
41.5.3. Konstitutive dommes virkninger	532
41.5.4. Dommes tilbagevirkende kraft	533
41.6. En iværksat anke og ankemulighedens betydning for dommens virkninger	534
41.6.1. Retskraft	534
41.6.2. Eksigibilitet	534
 Kap. 42. Anke til landsret	 536
42.1. Ankefristen	536
42.1.1. Ordinær anke	536
42.1.2. Anke med tilladelse fra Justitsministeren. (Oprejsningsbevilling)	537
42.1.3. Anke med tilladelse fra Højesteret	538
42.2. Nye påstande, anbringender og beviser (nova) i anken	540
42.3. Ankesagens behandling	541

42.3.1. Forberedelsen	541
42.3.2. Domsforhandlingen	545
42.3.3. Udeblivelse	546
42.3.3.1. Udebliver appellanten	546
42.3.3.2. Udebliver indstævnte	546
42.3.3.3. Udebliver begge parter	547
Kap. 43. Anke til Højesteret	548
43.1. Adgangen til anke til Højesteret	548
43.2. Ankesagens behandling	548
Kap. 44. Kære	552
44.1. Anvendelsesområdet for kære	552
44.2. Beføjelsen til at kære	552
44.3. Frister	553
44.4. Tredieinstansbevilling	555
44.5. Behandling af kæresager	556
44.6. Kærens virkning	558
Kap. 45. Retskraft	559
45.1. Begreb og terminologi	559
45.2. Retskraftens begrundelse	561
45.3. Oprindelige og efterfølgende omstændigheder	563
45.4. Andre krav end de påkendte	564
45.5. Parterne og trediemand	565
45.6. Planen for kapitlerne 46 og 47	565
Kap. 46. Retskraftige afgørelser	567
46.1. Grundlaget for retskraft	567
46.2. Beslutninger og kendelser	567
46.3. Domme	568
46.4. Retsforlig	570
46.5. Voldgiftskendelser	571
46.6. Udenlandske domme og forlig	572
Kap. 47. Retskraftens rækkevidde	579
47.1. Hvad en retsafgørelse har taget stilling til	579
47.2. Afgørelser om modkrav	580
47.3. Retskraftens afvisningsvirkning. Retskraft som afvisningsgrund	581

47.3.1. Hovedsynspunkter	581
47.3.2. Proceskrav	582
47.3.3. Anbringender	583
47.3.4. Beviser	585
47.3.5. Retsregler	585
47.4. Retskraftens præjudicielle virkning	586
47.5. Udstykning	589
47.5.1. Dele af ét krav eller flere selvstændige krav?	589
47.5.2. Kreditors adgang til udstykning af sit krav	590
47.5.3. Kreditors forbehold om udstykning	593
47.5.4. Virkningen af udstykning	594
47.6. Retskraftens subjektive begrænsning	595
47.6.1. Virkning mellem parterne (inter partes)	595
47.6.2. Repræsentation	596
47.6.3. Successorer	597
47.6.4. Enerettigheder m.m.	597
47.6.5. Ejendoms- og morfitikationsdomme	598
47.6.6. Familieretlige statusdomme	598
47.7. Påses retskraftsvirkningen ex officio?	599
47.7.1. Afvisningsvirkning	599
Afsnit VIII. Specialprocessen	601
Kap. 48. Oversigt over de specielle procesregler	601
Kap. 49. Mortifikation og ejendomsdom	604
49.1. Mortifikation	604
49.1.1. Værdipapirer	604
49.1.2. Betingelser for mortifikation	604
49.1.3. Fremgangsmåden ved mortifikation ved dom	605
49.1.4. Mortifikationsdommens virkning	607
49.2. Mortifikation af fuldmagter	607
49.3. Mortifikation af servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder	608
49.4. Ejendomsdom	609
Kap. 50. Sager om ægteskab eller forældremyndighed	611
50.1. Hvilke sager er omfattet?	611

50.2. Domstolenes kompetence	613
50.2.1. International kompetence	613
50.2.2. Saglig og stedlig kompetence	617
50.3. Parterne	617
50.4. Procesmåden	619
50.4.1. Afvigelse fra forhandlingsprincippet	619
50.4.2. Andre særregler om ægteskabssager i 1. instans	622
50.4.3. Appel	623
50.4.4. Prækclusion	624
Kap. 51. Faderskabssager	625
51.1. Baggrunden for de processuelle særregler om faderskabssager	625
51.2. Hvilke sager er faderskabssager?	626
51.3. Domstolenes kompetence	627
51.3.1. International kompetence	627
51.3.2. Saglig kompetence	629
51.3.3. Stedlig kompetence	629
51.4. Procesmåden	630
51.4.1. Rettens officialvirksomhed	630
51.4.2. Proceshabilitet og møde	633
51.4.3. Offentlighed	633
51.4.4. Ophævelse af sagen. Retsforlig	633
51.5. Anke og genoptagelse	634
Kap. 52. Umyndiggørelse og lavværgemål	637
52.1. Almindrlig orientering	637
52.2. Domstolenes kompetence	638
52.2.1. International kompetence	638
52.2.2. Stedlig kompetence	639
52.2.3. Saglig kompetence	639
52.3. Begæringen om umyndiggørelse	639
52.4. Procesmåden	640
52.5. Ophævelse af umyndiggørelse og lavværgemål	642
Kap. 53. Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og af beslutning om adoption uden samtykke	643
53.1. Prøvelse af administrativ frihedsberøvelse	643
53.1.1. Anvendelsesområdet for Rpl kapitel 43a	643

53.1.2. Saglig og stedlig kompetence	645
53.1.3. Sagens parter	645
53.1.4. Procesmåden i 1. instans	647
53.1.5. Appel	649
53.1.6. Erstatning for ulovlig frihedsberøvelse	650
53.2. Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke	650
53.2.1. Adoptionslovens samtykkeregler	650
53.2.2. Kompetence	651
53.2.3. Parterne	651
53.2.4. Sagsbehandlingen i retten	652
53.2.5. Appel	653

Kap. 54. Forbrugersager 654

54.1. Domstole eller Forbrugerklagenævn	654
54.2. Forbrugerklagenævnets kompetence	654
54.3. Forbrugerombudsmanden	659

Afsnit IX. Voldgift 661

Kap. 55. Voldgift 661

55.1. Valget mellem domstolene og voldgift	661
55.2. Hvilke tvister kan afgøres ved voldgift?	663
55.3. Voldgiftsaftalers ugyldighed	670
55.4. Voldgiftsrettens sammensætning	670
55.5. Sagsbehandlingen ved voldgiftsretten	673
55.6. Voldgiftskendelsen. Retsanvendelse og begrundelse	676
55.7. Tvangsfuldbyrdelse	679
55.8. International og udenlandsk voldgift	680
55.9. Anden voldgift end frivillig voldgift	682

Forkortelser 685

Litteratur 687

Domsregister 697

Sagregister 710